

ANDREJ ROZMAN ROZA

O mojem delu na tej kmetiji

Mnogi so prepričani, da pisanje po naročilu ni ustvarjalno početje. Sam se s tem nikakor ne strinjam. To, da mi drugi predlagajo, katere teme naj se lotim ali katero besedilo naj dramtiziram, imam namreč za eno največjih sreč v svojem pisateljskem življenju. Ko mi je Vito nekoč davno predlagal, da bi napisal posodobitev *Tartuffa*, ali Davor, naj napišem libreto za opero o Neronu, ali Andrej, naj napišem sodobno zgodbo na način pravlјice o repi velikanki, so bile to vzpodbude, ki me niso v ničemer omejevale, ampak so mi zgolj odprle vrata, ki jih sam ne bi našel. Kar sem počel za temi vrati, je bilo zmeraj prepuščeno moji domišljiji in ustvarjalnosti natanko toliko, kot bi bilo, če bi tudi vrata našel sam. Sodelavci so me opozarjali na šibke točke mojega besedila, jaz pa sem se ali strinjal ali pa upiral in boril za svoj prav. Vsakemu od njih pa sem bil hvaležen, da mi je dal priložnost, da podrobneje spoznam še en del tega neskončno velikega in še vedno neumorno rastočega sveta, v katerem je včasih že povsem zabrisana meja med resničnostjo in fikcijo.

Tako sem bil tudi tokrat, ko me je Jera vprašala, ali bi napisal dramatizacijo *Živalske farme*, najprej hvaležen za možnost, da se podrobneje seznanim z besedilom, ki sem ga poznal zelo površno. Ker sem bil prepričan, da je Orwellova satira predvsem ostra kritika družbenih razmer v nekdanji Sovjetski zvezi in državah, ki jim je vladala komunistična partija, mi je bilo povsem jasno, da bom moral zgodbo nekoliko spremeniti in jo napraviti primerno za današnje potrebe. Ob ponovnem branju pa sem na svoje presenečenje odkril, da to ne bo potrebno, saj je satira na račun Stalinove Rusije presenetljivo primerna tudi za naš čas. Bolj kot o komunizmu namreč govori o samoprevari ljudi, hočem reči živali, da bo njihova družba bolj pravična in uspešna, če si bodo vladale same, in o zlorabi oblasti pod krinko prizadevanja za boljšo skupno prihodnost.

Ko sem to ugotovil, sem se dramatizacije lotil z veselimi pričakovanjem že kar nesramno lahkega dela. Zmanjšat bom moral število oseb in prizorišč ter vse skupaj razdeliti na prizore, pa bo. A sem se spet zmotil. Naletel sem na cel kup drobnih nelogičnosti, ki me kot bralca niso motile. Razlog ni bil v Orwellovi površnosti, ampak v tem, da gre za satiro, ki s pomočjo prisposodbe govori o konkretnih zgodovinskih dogodkih. Čeprav je Orwellova zgodba še vedno aktualna prav zato, ker v svojem bistvu ne govori samo o Sovjetski zvezi,

se avtor v resnici ves čas naslanja na zgodovinska dejstva. Zato so njeni posamezni deli nekoliko preveč zgodovinski in premalo zgodbarski. Predvsem pa je tako kot vedno, kadar se literatura prenaša v bolj kratkočasen medij, dogajanja preveč in je treba iz velike rastline izluščit njeno srčiko. To pa nikoli ni tako lahko, kot se sprva zdi.

A ne glede na vse lahko povem, da sem imel s to dramtizacijo zelo veliko veselja. Najbolj hvaležen pa sem bil temu, da sem dobil priložnost napisat nekaj vznesenih socrealističnih pesmi. Pesmi sveta, ki sem ga na srečo zamudil in sem ga doslej lahko opazoval le z ironične distance. In zelo si želim, da bi bilo vedno tako in bi svet patetičnega čaščenja vodje, ideje ali naroda ostal na vse bolj oddaljenem smetišču zgodovine.

***

*Živali vse dežele naše, ko slišite te pesmi glas,
se spomnite, da v lepše čase samo upor popelje nas.*

*Dovolj je lakote, dovolj trpljenja, dovolj nam je poniževanj,
uprimo se, da ta življenja bodo pripadala le nam.*

*Raztrgajmo verige, uzde, izpulimo jim vajeti.
Zlomimo jarme, zdrobimo biče, iz sedel vrzimo ljudi.*

*Spet sladko bodo nam dišala polja, spet jasno naše bo nebo,
čistejša voda bo in več bo sonca, ko k nam prišla svoboda bo.*

*Imamo mišice in dosti volje, da same vodimo svoj svet.
Brez gospodarjev nam bo vse šlo bolje, le naša bosta mleko in med.*

*Pšenica, detelja, korenje, repa, kuruza, zelje in fižol,
nikoli več ne bo odžiral človek nam najokusnejših plodov.*

*Pobira jajca nam, nam molze mleko, nam jemlje našo mlado moč,
uprimo se in vse bo naše, tako kot je bilo nekoč.*

*Živali smo predolga leta ubogale človeški rod.
Prihaja dan, ko bomo same stopile na svobodno pot.*

*Pobira jajca nam, nam molze mleko, nam jemlje našo mlado moč,
uprimo se in vse bo naše, tako kot je bilo nekoč.*

*Čeprav so bolj prazna zdaj naša korita,
so lačni želodci, a srca so sita,
saj tudi če zmanjka sena in prosa,
ni še konec sveta,
dokler nas hrani najslastnejša jed –
vera v boljši jutrišnji svet
in dokler vemo, da nam je danes težko samo zato,
da nam bo jutri lepo.*

*Nekoč vse krivice smo tiho požrle,
ponižno in vdano ljudem smo služile,
potem pa smo dvignile sklonjene glave
in smo zamukale, zarezgetale,
zacvilile, zameketale, zakokodakale,
zakikirikale in zatulile
in smo odvrgele sramotne okove,
jarme zlomile in biče zdrobile
in smo se uprle,
v shrambe in kašče odločno smo vdrle
in hrabro si vzele vse, kar nam pripada,
človeka spodile
in same smo v svojo prihodnost stopile.
Ni nam vedno lahko.
A zdaj ves pridelek samo nam ostane.
In ker nam nihče več ničesar ne vzame
ne potrebujemo vajeti, ne potrebujemo bičev,
saj če garamo, garamo le zase
in za srečnejše, lepše čase
naših ljubljenih mladičev.
In smo se uprle,
v shrambe in kašče odločno smo vdrle
in hrabro si vzele vse, kar nam pripada,
človeka spodile
in same smo v svojo prihodnost stopile.*

*Ni nam vedno lahko.
A zdaj ves pridelek samo nam ostane.
In ker nam nihče več ničesar ne vzame,
ne potrebujemo vajeti, ne potrebujemo bičev,
saj če garamo, garamo le zase
in za srečnejše, lepše čase
naših ljubljenih mladičev.*

*Živalska kmetija pomeni nam vse,
kdor jo izda, ta naj v mukah umre.
Nič nas ne ustavi na poti v lepše dni,
živalska kmetija naj večno živi.
Za njo bomo delali tudi noč in dan,
da pravočasno izpolnimo plan.
Z živalske kmetije navdušenje sije,
saj do svobode smo končno prišli.
Konec trpljenja je in tiranije,
za lastno prihodnost zdaj delamo vsi.
Ni nam težko, saj vsa zemlja je naša,
ljubljeni vodja nad nami bedi,
da dobra žetev bo, zdrava paša
in da ne skrenemo s prave poti.
Živalska kmetija, živalska kmetija,
naj se nikoli ti nič ne zgodi.
Za njo se umira, za njo se ubija,
samo da kmetija nam večno živi.*

